

El llenguatge

Un record inesborrable

29/VII/1980

Són força abundants, en la nostra llengua, els verbs formats a partir de substantius i amb el prefix es, que sol comportar una idea de dispersió o disgregació. Així, de fulla, gra, tavella, bri, cua i tripa, hem format, respectivament, esfullar, esgranar, estavellar, esbrinar, escuar i estripar, alguns dels quals, com estavellar, esbrinar i estripar, han adquirit un sentit afí o figurat que arriba, fins i tot, a fer oblidar el seu sentit recte o propi. En alguns casos, també, al costat d'aquests verbs n'existeix un altre de format amb el prefix des, que hi pot ésser equivalent: esfullar i desfullar, esgranar i desgranar, etc.

En castellà, en canvi, el prefix es s'ha mostrat escassament productiu i la majoria de verbs del català formats amb ell tenen, com a formes equivalents del castellà, verbs amb d'altres prefixos, usualment des, i en alguns casos, és clar, solucions totalment divergents. Així, a estripar, esquarterar, espolsar, esgotar i esventar, corresponen, respectivament, «destripar», «descuartizar», «desempolvar», «agotar» i «aventar».

El substantiu borra, comú al català i al castellà, ha produït un verb derivat en cada una d'aquestes llengües, però mentre en castellà aquest verb s'ha format sense l'ajuda de cap prefix, i s'ha originat així «borrar», en la formació del verb català ha intervingut també el prefix es, amb què hem obtingut esborrar, que ha adquirit, com el verb corresponent del castellà, el significat de «fer desaparèixer o eliminar el que hi ha escrit o dibuixat en un paper, pissarra, etc», amb el qual l'usem actualment. No falten alguns exemples més o menys antics, en català, de l'ús de «borrar» en lloc de esborrar, però l'única forma considerada avui correcta és aquesta darrera, que presenta el nostre prefix característic, i de la qual hem tret diversos derivats com esborradis, esborrador, esborraïl i esborrany (que correspon al castellà «borrador»).

Una forma incorrecta d'aquesta família de mots que s'esmuny molt sovint en els nostres textos periodístics és «imborrable», d'ús molt normal, en el seu sentit figurat, com a qualificatiu de noms com record, experiència, acció, influència, efecte, etc. Però «imborrable» és un derivat de «borrar», una forma totalment inadmissible. Del nostre verb esborrar hem obtingut inesborrable, que és, per tant, la forma correcta: una influència inesborrable, un record inesborrable.

Albert Jane